Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (tionde avdelningen)

den 14 november 2013 *

”Begäran om förhandsavgörande — Område med frihet, säkerhet och rättvisa — Brysselkonventionen — Civilrättsligt samarbete — Förordning (EG) nr 44/2001 — Artikel 5 led b — Domstols behörighet — Särskilda behörighetsregler — Talan som avser avtal — Begreppet utförande av tjänster — Avtal som avser lagring av varor”

I mål C-469/12,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Handelsgericht Wien (Österrike) genom beslut av den 17 september 2012, som inkom till domstolen den 22 oktober 2012, i målet

Krejci Lager & Umschlagbetriebs GmbH

mot

Olbrich Transport und Logistik GmbH,

meddelar

DOMSTOLEN (tionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Juhász samt domarna A. Rosas (referent) och D. Šváby,

generaladvokat: E. Sharpston,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Krejci Lager & Umschlagbetriebs GmbH, genom M. Stögerer, Rechtsanwalt,

— Österrikes regering, genom C. Pesendorfer, i egenskap av ombud,

— Greklands regering, genom S. Chala och L. Kotroni, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom M. Wilderspin och W. Bogensberger, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat, enligt artikel 99 i domstolens rättegångsregler,

* Rättegångsspråk: tyska.

följande

Beslut

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 5 led 1 i rådets förordning (EG) 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Krejci Lager & Umschlagbetriebs GmbH (nedan kallat Krejci Lager), ett bolag bildat enligt österrikisk rätt, och Olbrich Transport und Logistik GmbH (nedan kallat Olbrich Transport), ett bolag bildat enligt tysk rätt, angående betalning av det pris som begärts för lagring av varor på en lagringsplats i Wien (Österrike).

Tillämpliga bestämmelser

Brysselkonventionen

3 I artikel 5 led 1 i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32, svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges tillträde (EGT C 15, 1997, s. 1) (nedan kallad Brysselkonventionen) föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat kan väckas i en annan konventionsstat:

1) om talan avser avtal, vid domstolen i den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts eller skall uppfyllas ...”

Förordning nr 44/2001

4 Skäl 11 i förordning 44/2001 har följande lydelse:

”Behörighetsbestämmelserna måste uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist, och det måste alltid kunna gå att bestämma vilken domstol som är behörig utifrån denna princip, utom i vissa bestämda fall när tvistens art eller hänsynen till partsautonomin gör det berättigat att använda någon annan anknytning. ...”

5 I skäl 12 i förordning nr 44/2001 anges följande:

”Principen om att domstolen där svaranden har hemvist är behörig bör kompletteras med alternativa behörighetsregler i de fall där det finns en nära koppling mellan domstolen och tvisteföremålet eller då detta krävs för att underlätta rättskipningen.”

6 Skäl 19 i förordningen har följande lydelse:

”Kontinuiteten mellan Brysselkonventionen och [förordningen] bör säkerställas, och övergångsbestämmelser bör därför införas. Likaså måste kontinuitet råda när det gäller [domstolens] tolkning av bestämmelserna i Brysselkonventionen …”

7 Behörighetsreglerna i förordning nr 44/2001 återfinns i kapitel II i förordningen, som består av artiklarna 2–31.

8 Artikel 2.1 i förordningen, som ingår i avsnitt 1 i kapitel II, med rubriken ”Allmänna bestämmelser”, föreskriver följande:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, skall talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap.”

9 I artikel 3.1 i förordning nr 44/2001 föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat får väckas vid domstol i en annan medlemsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitten 2–7 i detta kapitel.”

10 Artikel 5 i förordningen, som ingår i avsnitt 2 i kapitel II, med rubriken ”Ansökningar, kontroller och påföljder”, föreskriver följande:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan väckas i en annan medlemsstat

1) a) om talan avser avtal, vid domstolen i uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser;

b) i denna bestämmelse, och såvida inte annat avtalats, avses med uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser

— vid försäljning av varor, den ort i en medlemsstat dit enligt avtalet varorna har eller skulle ha levererats,

— vid utförande av tjänster, den ort i en medlemsstat där enligt avtalet tjänsterna har eller skulle ha utförts;

c) om punkt b inte gäller, skall punkt a gälla, ...”

11 Artikel 22 i förordningen, som ingår i avsnitt 6 i kapitel II, med rubriken ”Exklusiv behörighet”, föreskriver följande:

”Följande domstolar skall, oberoende av parternas hemvist, ha exklusiv behörighet:

1) Om talan avser sakrätt i fast egendom eller nyttjanderätt till fast egendom, domstolarna i den medlemsstat där egendomen är belägen.

...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

12 Krejci Lager, med säte i Wien (Österrike), väckte talan vid Bezirksgericht für Handelssachen Wien (regional handelsdomstol i Wien), och yrkade att Olbrich Transport, med säte i Gornau (Tyskland), skulle betala Krejci Lager ett belopp som motsvarade priset för lagring av varor på en av Krejci Lagers lagringsplatser, som är belägen i Wien. Beloppet avser perioden mellan veckorna 40 och 52 under år 2008. Krejci Lager fastställde priset för lagringen till 325 euro.

13 Bezirksgericht für Handelssachen Wien förklarade sig sakna internationell behörighet och avvisade talan. Den fann att talan, i enlighet med artikel 5 led 1 i förordning 44/2001, skulle väckas vid domstolen i uppfyllelseorten för den aktuella förpliktelsen. Förpliktelsen består i att betala priset för lagringen, vilket utgör en penningfordran som motsvarar det anspråk som talan avser.

14 Enligt Bezirksgericht für Handelssachen Wien ska sådana penningfordringar som den i det nationella målet, enligt österrikisk rätt, klassificeras som ”Schickschulden”, det vill säga fordringar för vilka uppfyllelseorten är där gäldenären har sitt hemvist. ”[U]ppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser”, i den mening som avses i artikel 5 led 1 a i förordning 44/2001, ligger alltså i Tyskland vilket innebär att de österrikiska domstolarna inte är behöriga att pröva den aktuella talan.

15 Krejci Lager överklagade detta avgörande vid Handelsgericht Wien (handelsdomstol i Wien) och åberopade att artikel 5 led 1 a i förordning 44/2001 inte var tillämplig på omständigheterna i det nationella målet. Enligt Krejci Lager utgjorde lagringsavtalet ett avtal om utförande av tjänster. I enlighet med artikel 5 led 1 b i denna förordning är uppfyllelseorten för ett sådant avtal därför den ort där tjänsterna har utförts. Det framgår av beslutet om hänskjutande att Olbrich Transport däremot har gjort gällande att lagringsavtalet inte avser ett utförande av en tjänst utan ett tillhandahållande av ett utrymme.

16 Den hänskjutande domstolen har gjort gällande att den är sista instans i mål där tvisteföremålet motsvarar ett värde mindre än 5 000 euro. Den anser emellertid att svaret på frågan avseende tolkningen av unionsrätten inte framgår med sådan tydlighet att det inte lämnas något utrymme för rimligt tvivel.

17 Det är mot denna bakgrund som Handelsgericht Wien har beslutat att vilandeförklara målet och att ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Ska ett avtal som avser lagring av varor anses utgöra ett avtal om ’utförande av tjänster’ i den mening som avses i artikel 5 led 1 b i [förordning nr 44/2001]?”

Prövning av tolkningsfrågan

18 Enligt artikel 99 i domstolens rättegångsregler får domstolen, om svaret på en fråga i en begäran om förhandsavgörande klart kan utläsas av rättspraxis eller om svaret på frågan inte lämnar utrymme för rimligt tvivel, på förslag av referenten och efter att ha hört generaladvokaten, när som helst avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat. Domstolen anser att det finns anledning att tillämpa denna bestämmelse i förevarande fall.

19 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 5 led 1 b andra strecksatsen ska tolkas så, att ett avtal som avser lagring av varor utgör ett avtal om utförande av tjänster i den mening som avses i denna bestämmelse.

20 Inledningsvis erinrar domstolen om att artikel 5 led 1 i förordning 44/2001 föreskriver en särskild behörighetsregel som avser avtal. Denna särskilda behörighet, som tilldelas beroende på ett val hos käranden och som kompletterar den allmänna regeln att domstolen i svarandens hemvistort är behörig, motiveras av att det – i vissa bestämda fall – finns en nära anknytning mellan en tvist och den domstol som ska pröva detta (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 juli 2009 i mål C-204/08, Rehder, REG 2009, s. I-6073, punkt 32).

21 Enligt domstolens praxis får käranden väcka talan vid domstolen i uppfyllelseorten för avtalet även om parterna tvistar om själva ingåendet av det avtal som ligger till grund för talan (se, vad gäller Brysselkonventionen, dom av den 4 mars 1982 i mål 38/81, Effer, REG 1982, s. 825, punkt 8).

22 När den förpliktelse som kännetecknar det tvistiga avtalet är försäljning av varor eller utförande av tjänster, föreskriver artikel 5 led 1 b i förordning 44/2001 att talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan väckas, på grundval av ett sådant avtal, vid domstolen i den medlemsstat där den förpliktelse som kännetecknar avtalet har eller skulle ha uppfyllts. Beträffande uppfyllelseorten för förpliktelser enligt avtal om utförande av tjänster definieras detta anknytningsmoment självständigt i

artikel 5 led 1 b andra strecksatsen i förordning nr 44/2001, för att stärka målen att göra reglerna om domstols behörighet enhetliga och förutsebara (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Rehder, punkterna 33 och 36, och dom av den 11 mars 2010 i mål C-19/09, Wood Floor Solutions Andreas Domberger, REU 2010, s. I-2121, punkterna 23 och 26).

23 Det framgår av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat in till EU-domstolen att det avtal varom fråga är i det nationella målet avser lagring av varor. Den hänskjutande domstolen har bland annat påpekat att den har att avgöra huruvida den har internationell behörighet i en situation där de varor som tillhör motparten i det nationella målet, ett bolag bildat enligt tysk rätt, har lagrats på en lagringsplats i Österrike.

24 För att kunna besvara frågan om en sådan situation omfattas av artikel 5 led 1 b andra strecksatsen i förordning 44/2001, måste domstolen avgöra huruvida lagring av varor utgör ett ”utförande av tjänster” i den mening som avses i denna bestämmelse.

25 Domstolen konstaterar att så är fallet.

26 Enligt domstolens praxis innebär nämligen begreppet tjänst i artikel 5led 1 b andra strecksatsen i förordning 44/2001 i vart fall att den som utför tjänsten utför en bestämd verksamhet mot ersättning (se dom av den 23 april 2009 i mål C-533/07, Falco Privatstiftung och Rabitsch, REG 2009, s. I-3327, punkt 29).

27 I likhet med vad den österrikiska och den grekiska regeringen samt Europeiska kommissionen har gjort gällande i sina skriftliga yttranden till domstolen är det centrala inslaget i ett lagringsavtal att lagerhållaren åtar sig att lagra de ifrågavarande varorna för den andra avtalspartens räkning. Detta åtagande innebär alltså en bestämd verksamhet som i vart fall består i att motta varorna, förvara dem på en säker plats och att återlämna dem till den andra avtalsparten i ett ändamålsenligt skick.

28 Vad gäller argumentet att det aktuella avtalet enbart avser uthyrning av ett lagerutrymme, konstaterar domstolen att det i ett förfarande enligt artikel 267 FEUF, vilken grundar sig på en tydlig funktionsfördelning mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen, är den nationella domstolen som ska bedöma sakomständigheterna i målet. Domstolen är endast behörig att uttala sig om tolkningen eller giltigheten av en gemenskapsrättsakt på grundval av de uppgifter som den nationella domstolen har lämnat (se dom av den 8 maj 2008 i mål C-491/06, Danske Svineproducenter, REG 2008, s. I-3339, punkt 23, och av den 10 november 2011 i de förenade målen C-319/10 och C-320/10, X och X BV, REU 2011, s. I-167, punkt 29).

29 Enligt vad som framgår av beslutet om hänskjutande avser det aktuella avtalet dock inte uthyrning av lokaler, utan lagring av varor. Förutom den omständigheten att det inte ankommer på domstolen att ifrågasätta denna bedömning i sak, ska det påpekas att behörigheten avseende den förstnämnda typen av avtal i vilket fall som helst regleras i artikel 22.1 i förordning 44/2001, avseende exklusiv behörighet i fråga om nyttjanderätt till fast egendom (se, vad gäller Brysselkonventionen, dom av den 15 januari 1985 i mål 241/83, Rösler, REG 1985, s. 99, punkt 24, och av den 26 februari 1992 i mål C-280/90, Hacker, REG 1992, s. I-1111, punkt 10), enligt vilken enbart domstolarna i den medlemsstat där egendomen är belägen har behörighet.

30 Av det ovanstående följer att den ställda frågan följaktligen ska besvaras enligt följande. Artikel 5 led 1 b andra strecksatsen i förordning 44/2001 ska tolkas så, att ett avtal som avser lagring av varor, såsom det i det nationella målet, utgör ett ”avtal om utförande av tjänster” i den mening som avses i denna bestämmelse.

Rättegångskostnader

31 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tionde avdelningen) följande:

Artikel 5 led 1 b andra strecksatsen i rådets förordning (EG) 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att ett avtal som avser lagring av varor, såsom det i det nationella målet, utgör ett ”avtal om utförande av tjänster” i den mening som avses i denna bestämmelse.

Underskrifter